

Datum van
inontvangstneming

:

05/07/2024

Zaak C-353/24

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

15 mei 2024

Verwijzende rechter:

Administratīvā rajona tiesa (Letland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 mei 2024

Verzoekende partijen:

SIA EUROPARK LATVIA

SKIDATA GmbH

Verwerende partij:

Valsts ieņēmumu dienests (Letland)

In tegenwoordigheid van:

SIA 19 points

SIA Ernst & Young Baltic

De Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

(bestuursrechter in eerste aanleg Riga, Letland)

BESLISSING

Riga, 13 mei 2024

[OMISSIS] [samenstelling van de rechtsprekende formatie],

in aanwezigheid van de vertegenwoordigers van verzoekster SIA EUROPARK LATVIA en de vertegenwoordiger van verzoekster [OMISSIS] SKIDATA

GmbH, alsmede de vertegenwoordigers van de instelling die optreedt namens de Republiek Letland, de Valsts ieņēmumu dienests (belastingdienst, Letland; hierna: „belastingdienst”), de vertegenwoordiger van de derde partij SIA 19 points en de vertegenwoordigers van de conformiteitsbeoordelingsinstantie SIA Ernst & Young Baltic,

heeft in openbare terechtzitting de administratieve zaak onderzocht die aanhangig is gemaakt naar aanleiding van de door SIA EUROPARK LATVIA en de in Oostenrijk gevestigde vennootschap SKIDATA GmbH ingestelde beroepen tot nietigverklaring van het besluit van de belastingdienst van 2 september 2022.

Voorwerp en relevante feiten van het hoofdgeding

- 1 Verzoekster SIA EUROPARK LATVIA is een in Letland ingeschreven handelsvennootschap die parkeer- en garagediensten aanbiedt.

Verzoekster SKIDATA GmbH is een in Oostenrijk ingeschreven handelsvennootschap die in Oostenrijk toestellen voor automatische betalingen vervaardigt en deze (via dochtervennootschappen of andere distributeurs) invoert in 25 lidstaten van de Europese Unie, waaronder Letland.

Op 30 juni en 27 november 2015 heeft verzoekster SIA EUROPARK LATVIA bij een distributeur van medeverzoekster SKIDATA GmbH door SKIDATA GmbH vervaardigde toestellen voor automatische betalingen gekocht, met inbegrip van de kosten voor installatie en projectbeheer. In de periode van 8 oktober 2015 tot en met 30 december 2015 werden acht aangeschafte SKIDATA PARKING.LOGIC-toestellen (hierna: „commerciële machines”) als commerciële machines geregistreerd in de uniforme gegevensbank (het register) van de belastingdienst.

- 2 Als instantie die de overeenstemming van kasregisters, hybride kasregisters, kassystemen en gespecialiseerde apparaten en toestellen moet beoordelen – waarbij de modellen van kasregisters, hybride kasregisters, kassystemen en gespecialiseerde apparaten en toestellen, alsmede wijzigingen en softwareversies ervan worden getest om te waarborgen dat zij aan de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen voldoen –, heeft SIA Ernst & Young Baltic (hierna: „conformiteitsbeoordelingsinstantie”) de belastingdienst bij brief van 16 mei 2022 meegedeeld dat zij ten aanzien van het kassysteem SKIDATA PARKING.LOGIC V29 weigerde een verklaring af te geven dat dit systeem in overeenstemming was met de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen (hierna: „verklaring van overeenstemming”), omdat de aanbieder van onderhoudsdiensten voor de commerciële machines – een marktdeelnemer die zich vóór de aanvang van zijn activiteiten moet inschrijven in de uniforme gegevensbank (register) van de belastingdienst –, SIA 19 points genaamd, niet de bij punt 121.⁴, 4, van de Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumi Nr. 96 (decreet nr. 96 van de

ministerraad van 11 februari 2014; hierna: „gebruiksdecreet”) vereiste gegevens had verstrekt, te weten de broncode en de uitvoerbare code van de geregistreerde software van de commerciële machines.

- 3 Bij besluit van de belastingdienst van 2 september 2022 – het eindbesluit in de administratieve procedure voor deze dienst – zijn de commerciële machines uitgesloten van de uniforme gegevensbank (het register) van de belastingdienst, aangezien er geen beoordeling van de overeenstemming had plaatsgevonden die tot de afgifte van een verklaring van overeenstemming had geleid waaruit bleek dat aan de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen was voldaan.

In het besluit wordt onder meer opgemerkt dat het voorschrift in punt 121.⁴, 4, van het gebruiksdecreet niet mag worden opgevat als een technisch voorschrift en dat het niet bij de Europese Commissie hoefde te worden aangemeld op grond van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (hierna: „richtlijn 2015/1535”). Volgens voornoemd besluit zijn de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen te vinden in Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumi Nr. 95 „Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām” (decreet nr. 95 van de ministerraad van 11 februari 2014, „decreet betreffende de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen”), dat is aangemeld bij de Europese Commissie en de lidstaten.

- 4 Verzoeksters – SIA EUROPARK LATVIA en de in Oostenrijk ingeschreven vennootschap SKIDATA GmbH – hebben bij de Administratīvā rajona tiesa beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van de belastingdienst.

In hun vorderingen stellen zij onder meer dat in de wettelijke regeling ten tijde van de registratie van de commerciële machines niet was bepaald dat belastingplichtigen die apparaten, waaronder commerciële machines, gebruiken, verplicht waren om de broncode en de uitvoerbare code van de geregistreerde software of van de fiscale geheugenmodule over te leggen. Deze verplichting werd pas later ingesteld bij het gebruiksdecreet. Volgens verzoeksters is dit voorschrift een technisch voorschrift dat bij de Commissie moet worden aangemeld overeenkomstig [OMISSIS] richtlijn [OMISSIS] 2015/1535 [OMISSIS]. Volgens hen is de bepaling in kwestie, gelet op het feit dat het desbetreffende voorschrift niet werd aangemeld, niet volgens de juiste procedure aangenomen en is zij niet van toepassing.

Verzoeksters wijzen erop dat de gebruiker van commerciële machines in het kader van transacties waarbij de gebruiksrechten van software worden aangekocht, normaal gezien toegang krijgt (gebruiksrecht) tot de uitvoerbare code, aangezien deze code noodzakelijk is om de functies van de software op de computer uit te

voeren, maar dat hij niet het recht verwerft om de broncode te wijzigen of te herdistribueren. Voor SKIDATA GmbH, als fabrikant van de commerciële machines, is de broncode haar bedrijfsgeheim, en SIA EUROPARK LATVIA kan, als gebruiker van de commerciële machines, de broncode van de geregistreerde software niet rechtmatig afzonderlijk verkrijgen en verspreiden (verstrekken), tenzij de fabrikant van de commerciële machines daarmee instemt.

Om de broncode van de geregistreerde software van een commerciële machine aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie over te maken, moet de fabrikant van die machine de broncode aan de aanbieder van onderhoudsdiensten voor deze machines verstrekken, die de code op zijn beurt bezorgt aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie, die de code opslaat zodat de aanbieder van onderhoudsdiensten de broncode van de geregistreerde software binnen 24 uur aan de belastingdienst kan bezorgen, indien daarom wordt verzocht overeenkomstig punt 129.⁴, 6, van het gebruiksdecreet.

Volgens verzoeksters beperkt dit op onevenredige wijze de intellectuele-eigendomsrechten (het gebruik van die rechten) en de rechten op handelsgeheimen met betrekking tot de broncode van de software van de commerciële machines die aan de fabrikant van die machines toekomen.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

5 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Artikel 34: „Kwantitatieve invoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.”

Artikel 35: „Kwantitatieve uitvoerbeperkingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.”

Artikel 36: „De bepalingen van de artikelen 34 en 35 vormen geen beletsel voor verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde, de openbare veiligheid, de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten, het nationaal artistiek historisch en archeologisch bezit of uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie noch een verkapt beperking van de handel tussen de lidstaten vormen.”

6 Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften (en richtlijn 98/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 juli 1998 tot wijziging van richtlijn 98/34/EG betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften) (hierna: „richtlijn 98/34”).

Artikel 1, punt 1: „product’: alle producten die industrieel worden vervaardigd, en alle landbouwproducten, met inbegrip van visproducten;”

Artikel 1, punt 3: „technische specificatie’: een specificatie die voorkomt in een document ter omschrijving van de vereiste kenmerken van een product, zoals kwaliteitsniveau, prestaties, veiligheid of afmetingen, met inbegrip van de voor het product geldende voorschriften inzake verkoopbenaming, terminologie, symbolen, beproeving en beproevingsmethoden, verpakking, het merken of etiketteren, en de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures.”

Artikel 1, punt 4: „andere eis’: een eis die, zonder een technische specificatie te zijn, ter bescherming van met name de consument of het milieu wordt opgelegd en betrekking heeft op de levenscyclus van het product nadat dit in de handel is gebracht, zoals voorwaarden voor gebruik, recycling, hergebruik of verwijdering van het product, wanneer deze voorwaarden op significante wijze de samenstelling, de aard of de verhandeling van het product kunnen beïnvloeden;”

Artikel 1, punt 11: „technisch voorschrift’: een technische specificatie of andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die de jure of de facto moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat, alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 10, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden.”

Artikel 7: „De lidstaten stellen de Commissie overeenkomstig artikel 8, lid 1, in kennis van alle aan normalisatie-instanties gedane verzoeken om de opstelling van technische specificaties of een norm voor specifieke producten met het oog op de vaststelling van een technisch voorschrift voor deze producten als technische ontwerpvoorschrift, en zij geven de redenen voor de vaststelling op.”

Artikel 8, lid 1: „Onverminderd artikel 10 delen de lidstaten de Commissie onverwijld ieder ontwerp voor een technisch voorschrift mee, tenzij het een integrale omzetting van een internationale of Europese norm betreft, in welk geval louter met een mededeling van de betrokken norm kan worden volstaan; zij geven de Commissie tevens kennis van de redenen waarom de vaststelling van dit technisch voorschrift nodig is, tenzij die redenen reeds uit het ontwerp zelf blijken.”

7 Richtlijn 2015/1535 tot vervanging en intrekking van richtlijn 98/34:

Artikel 1, lid 1, onder c): „technische specificatie’: een specificatie die voorkomt in een document ter omschrijving van de vereiste kenmerken van een product, zoals kwaliteitsniveau, prestaties, veiligheid of afmetingen, met inbegrip van de voor het product geldende voorschriften inzake verkoopbenaming, terminologie,

symbolen, beproeving en beproevingsmethoden, verpakking, het merken of etiketteren, en de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures.”

Artikel 1, lid 1, onder f): „technisch voorschrift’: een technische specificatie of andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die de jure of de facto moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat, alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 7, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden.”

Artikel 1, lid 1, onder g): „ontwerp voor een technisch voorschrift’: de tekst van een technische specificatie, een andere eis of een regel betreffende diensten, met inbegrip van bestuursrechtelijke bepalingen, die is uitgewerkt met de bedoeling deze als technisch voorschrift vast te stellen of uiteindelijk te doen vaststellen, en die zich in een stadium van voorbereiding bevindt waarin het nog mogelijk is daarin ingrijpende wijzigingen aan te brengen.”

Artikel 5 [lid 1] [OMISSIS]: „Onverminderd artikel 7 delen de lidstaten de Commissie onverwijld ieder ontwerp voor een technisch voorschrift mee, tenzij het een integrale omzetting van een internationale of Europese norm betreft, in welk geval louter met een mededeling van de betrokken norm kan worden volstaan. Zij geven de Commissie tevens kennis van de redenen waarom de vaststelling van dit technisch voorschrift nodig is, tenzij die redenen reeds uit het ontwerp zelf blijken.”

Lets recht

- 8 Likums «Par nodokļiem un nodevām» (wet inzake belastingen en heffingen) (hierna: „wet”):

Artikel 28.¹, punt 4.¹: „Belastingplichtigen mogen elektronische apparaten en toestellen gebruiken die voldoen aan de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen en die aan een overeenstemmingsbeoordeling zijn onderworpen. Het onderhoud van de elektronische apparaten en toestellen mag worden uitgevoerd door een aanbieder van onderhoudsdiensten die conform de voorschriften aan een overeenstemmingsbeoordeling is onderworpen.”

- 9 Gebruiksdecreet:

Punt 121.⁴, 4: „Met het oog op de beoordeling van de overeenstemming van de modellen van kasregisters, hybride kasregisters, kassystemen en gespecialiseerde apparaten en toestellen, alsmede de wijzigingen en softwareversies daarvan, verstrekt de aanbieder van onderhoudsdiensten aan de instantie de technische documentatie in de taal van de fabrikant, vergezeld van een notarieel bekrachtigde

vertaling in de nationale taal. De technische documentatie omvat: de broncode (door een programmeur geschreven door de mens leesbare computerinstructies) en de uitvoerbare code (een geheel van symbolen die door een computer worden begrepen om een door een programmeur gecompileerd programma uit te voeren) van de geregistreerde software en van de fiscale geheugenmodule.”

Punt 121.⁵: „Binnen zes maanden na ontvangst van de in punt 121.⁴ van dit decreet bedoelde documenten verstrekt de conformiteitsbeoordelingsinstantie aan de aanbieder van onderhoudsdiensten een verklaring dat het model van kasregister, hybride kasregister, kassysteem, gespecialiseerd apparaat of toestel of de wijziging of versie daarvan in overeenstemming is met de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen [...] of deelt zij hem mede dat zij weigert een dergelijke verklaring van overeenstemming af te geven. Zij geeft deze informatie ook door aan de belastingdienst.”

Punt 129.⁴, 6: „Bij de registratie van het model of de wijziging van een kasregister, hybride kasregister, kassysteem of gespecialiseerd apparaat of toestel waarvan het onderhoud wordt uitgevoerd door een aanbieder van onderhoudsdiensten in de uniforme gegevensbank (het register) van de belastingdienst verstrekt de aanbieder van onderhoudsdiensten, ongeacht of het de fabrikant van het apparaat of toestel dan wel een gemachtigde vertegenwoordiger van de fabrikant betreft, binnen 24 uur de broncode van de geregistreerde software aan de belastingdienst, zo deze daarom verzoekt.”

Punt 129.¹⁷, 1, 1.2.2: „De belastingdienst gaat over tot de uitsluiting uit de uniforme gegevensbank (het register) van: kasregisters, hybride kasregisters, kassystemen, gespecialiseerde apparaten en toestellen die op naam van een gebruiker zijn geregistreerd: [wanneer] niet is voldaan aan de in de regelgeving gestelde voorwaarden met betrekking tot de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen. De belastingdienst stelt de gebruiker binnen 15 werkdagen in kennis van de uitsluiting uit de uniforme gegevensbank (het register).”

Redenen waarom de verwijzende rechter twijfels heeft bij de toepassing en uitlegging van het Unierecht

I

Aanmerking van het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken als technisch voorschrift

- 10 De technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van betalingen zijn niet geharmoniseerd binnen het Unierecht. Wat het vrije verkeer van goederen in niet-geharmoniseerde sectoren betreft, moeten evenwel de artikelen 34 tot en met 36 van het Verdrag betreffende de werking van

de Europese Unie, het beginsel van wederzijdse erkenning en richtlijn 2015/1535 in acht worden genomen.¹

- 11 De preventieve maatregelen ter bescherming van het vrije verkeer van goederen op de interne markt van de Europese Unie zijn ingesteld bij richtlijn 98/34/EG. Die richtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie om ontwerpen voor technische voorschriften en daarmee verband houdende informatie mee te delen aan de Europese Commissie en de andere lidstaten opdat zij deze kunnen onderzoeken.

In de toelichting van de Europese Commissie is vermeld dat richtlijn 98/34 betrekking heeft op de beproeving en beproevingsmethoden, die de technische en wetenschappelijke methoden omvatten die moeten worden gebruikt om de kenmerken van een bepaald product te beoordelen, alsmede op de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures, die worden gebruikt om te waarborgen dat het product aan specifieke voorschriften voldoet. Het is van het grootste belang dat deze parameters in de werkingssfeer van de richtlijn zijn opgenomen, aangezien de beproeving en de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures in bepaalde omstandigheden negatieve gevolgen kunnen hebben voor de handel.²

Hieruit volgt dat een van de doelen van de richtlijn erin bestaat bijzondere bescherming te bieden aan het vrije verkeer van goederen door middel van preventieve controles, aangezien het vrije verkeer een van de grondslagen van de Europese Unie is. Daartoe zijn de lidstaten verplicht ieder ontwerp voor een technisch voorschrift aan de Commissie mee te delen (artikel 8, lid 1, van richtlijn 98/34). Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie met betrekking tot de verplichting van de lidstaten om technische voorschriften mee te delen, beoogt richtlijn 98/34 te zorgen dat de voordelen van de interne markt beter worden benut door de marktdeelnemers, door te voorzien in regelmatige publicatie van de technische regelgeving die lidstaten voornemens zijn in te voeren en zo voor de marktdeelnemers de mogelijkheid te scheppen hun beoordeling van het effect daarvan kenbaar te maken. Gelet op de doelstellingen van de richtlijn is het van belang dat de marktdeelnemers van een lidstaat op de hoogte worden gebracht van de ontwerpen van technische voorschriften van een andere lidstaat en de werkingssfeer daarvan, opdat zij de omvang kunnen kennen van de verplichtingen die hun mogelijk worden opgelegd en kunnen anticiperen

¹ *Free movement in harmonised and non-harmonised sectors*. Beschikbaar op: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/free-movement-sectors_en.

² *European Commission, Directive 93/34/EC — An instrument of co-operation between institutions and enterprises to ensure the smooth functioning of the Internal Market — A guide to the procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations and of rules on Information Society services, Publications Office, 2005, blz. 18*. Beschikbaar op: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6d8a677d-06ab-48b6-ba46-73b8150e6c51>.

op de vaststelling van die teksten door in voorkomend geval hun producten of diensten tijdig aan te passen.³

Miskenning van de mededelingsplicht vormt een ernstig proceduregebrek, dat tot niet-toepasselijkheid van de betrokken technische voorschriften leidt, met als gevolg dat de nationale rechterlijke instanties deze niet aan particulieren mogen tegenwerpen.⁴ De niet-toepasselijkheid die voortvloeit uit de niet-nakoming van de verplichting tot mededeling strekt zich niet uit tot alle bepalingen van een wet die niet is aangemeld, maar enkel tot de daarin opgenomen technische voorschriften.⁵

Op 9 september 2015 werd richtlijn 2015/1535 aangenomen, waarbij richtlijn 98/34 werd ingetrokken. Zowel in richtlijn 98/34 als in richtlijn 2015/1535 is bepaald dat de lidstaten verplicht blijven de Commissie in kennis te stellen van ieder ontwerp van een technisch voorschrift.

- 12 Het begrip „technisch voorschrift”, zoals gedefinieerd in artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34 omvat vier categorieën van maatregelen, te weten: 1) „regel betreffende diensten” in de zin van artikel 1, punt 5, van deze richtlijn; 2) „technische specificatie” zoals bedoeld in artikel 1, punt 3, van de richtlijn; 3) „andere eis”, in de zin van in artikel 1, punt 4, van de richtlijn, en 4) bepalingen „waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product wordt verboden”, zoals vermeld in artikel 1, punt 11, van deze richtlijn.⁶

Om te bepalen of het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken – waarvan de naleving voor deze rechter wordt betwist – een technisch voorschrift is, moet worden nagegaan of dit voorschrift onder een van voornoemde categorieën valt.

- 13 Volgens deze rechter lijkt het in casu geen twijfel dat commerciële machines een „product” zijn in de zin van artikel 1, punt 1, van de richtlijn, zodat de

³ Arrest van het Hof van 4 februari 2016, Strafzaak tegen Sebat Ince (C-336/14, EU:C:2016:72, punten 82 en 83).

⁴ Arresten van het Hof van 30 april 1996, CIA Security International/Signalson en Securitel (C-194/94, EU:C:1996:172, punt 54); 8 september 2005, Lidl Italia Srl/Comune di Stradella (C-303/04, EU:C:2005:528, punt 23); 25 april 2010, Strafzaak tegen ██████████ (C-433/05, EU:C:2010:184, punt 43); 10 juli 2014, ██████████ e.a. (C-307/13, EU:C:2014:2058, punt 48), en 27 oktober 2016, ██████████ Construction Limited/Irish Asphalt Limited (C-613/14, EU:C:2016:821, punt 64).

⁵ Arrest van het Hof van 1 februari 2017, Município de Palmela/Autoridade de Segurança Alimentar e Económica (ASAE) — Divisão de Gestão de Contraordenações (C-144/16, EU:C:2017:76, punt 37 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

⁶ Arresten van het Hof van 4 februari 2016, Strafzaak tegen Sebat Ince (C-336/14, EU:C:2016:72, punt 70); 13 oktober 2016, Naczelnik Urzedu Celnego I w Ł./G.M. en M.S. (C-303/15, EU:C:2016:771, punt 18); 10 juli 2014, ██████████ e.a. (C-307/13, EU:C:2014:2058, punt 16); 19 juli 2012, Fortuna sp. z o.o. e.a./Dyrektor Izby Celnej w Gdyni (gevoegde zaken C-213/11, C-214/11 en C-217/11, EU:C:2012:495, punt 27 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

verplichting om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken niet kan worden beschouwd als een „regel betreffende diensten” (zoals eerder vernoemd) in de zin van artikel 1, punt 5, van de richtlijn.

- 14 Volgens artikel 1, punt 3, van richtlijn 98/34 wordt onder „technische specificatie” verstaan een specificatie die voorkomt in een document ter omschrijving van de vereiste kenmerken van een product, zoals kwaliteitsniveau, prestaties, veiligheid of afmetingen, met inbegrip van de voor het product geldende voorschriften inzake verkoopbenaming, terminologie, symbolen, beproeving en beproevingsmethoden, verpakking, het merken of etiketteren, en de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures. Volgens de rechtspraak van het Hof houdt het begrip „technische specificatie” in dat de ingestelde maatregel betrekking moet hebben op het product of de verpakking ervan en de vereiste kenmerken van het product moet vastleggen.⁷ Indien de naleving van dit voorschrift de jure verplicht is voor het verhandelen, moet het als een „technische specificatie” worden beschouwd.⁸

Volgens deze rechter vereist het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken op het eerste gezicht niet dat de kenmerken van de commerciële machines aan bepaalde parameters voldoen en is evenmin vastgelegd welke kenmerken de commerciële machines moeten bezitten. De rechtspraak van het Hof biedt echter geen eenduidig antwoord op de vraag of het vereiste om de broncode van geregistreerde software te verstrekken moet worden beschouwd als een voorschrift met betrekking tot de kenmerken, dat van toepassing is op commerciële machines (producten) in het kader van de overeenstemmingsbeoordelingsprocedures, aangezien niet alle producten dit kenmerk (het bestaan van een broncode) bezitten. Het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software van commerciële machines aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie ter beschikking te stellen (te verstrekken) zou derhalve als een voorschrift „met betrekking tot de kenmerken” kunnen worden beschouwd, aangezien dit voorschrift niet kan worden opgelegd aan producten die geen broncode (als kenmerk) hebben.

- 15 Het begrip „andere eis” in de zin van artikel 1, punt 4, van richtlijn 98/34 ziet op bij rechtsregels vastgestelde „voorwaarden” die, zonder een technische specificatie te zijn, ter bescherming van met name de consument of het milieu worden opgelegd en betrekking hebben op de levenscyclus van het product nadat dit in de handel is gebracht, zoals voorwaarden voor gebruik, recycling, hergebruik of verwijdering van het product, wanneer deze voorwaarden op

⁷ Arresten van het Hof van 8 maart 2001, Strafzaak tegen Georgius van der Burg (C-278/99, EU:C:2001:143, punt 20); 22 januari 2002, Canal Satélite Digital SL/Administración General del Estado, in tegenwoordigheid van Distribuidora de Televisión Digital SA (DTS) (C-390/99, EU:C:2002:34, punt 45); 21 april 2005, Strafzaak tegen ██████████ (C-267/03, EU:C:2005:246, punt 57).

⁸ Arrest van het Hof, 20 maart 1997, Bic Benelux SA/Belgische Staat (C-13/96, EU:C:1997:173, punt 23).

significante wijze de samenstelling, de aard of de verhandeling van het product kunnen beïnvloeden.⁹

De toepassing van het voorschrift van punt 121.⁴, 4, van het gebruiksdecreet is noodzakelijk opdat een conformiteitsbeoordelingsinstantie de overeenstemmingsbeoordeling van de commerciële machines kan uitvoeren. Indien de broncode van de geregistreerde software van de commerciële machines niet wordt verstrekt, geeft de conformiteitsbeoordelingsinstantie een negatief overeenstemmingsbeoordelingsadvies af en sluit de belastingdienst de machines uit van de uniforme gegevensbank (het register), met als gevolg dat de commerciële machines niet mogen worden gebruikt om transacties te registeren of om contant geld of andere betaalmiddelen te verwerken (voor monetair en fiscaal toezicht), wat in de praktijk neerkomt op een beperking van de verkoop ervan op de Letse markt, aangezien de bedrijven en organisaties die op de Letse markt actief zijn en die de commerciële machines voor deze specifieke doeleinden zouden kunnen gebruiken, er geen belang bij hebben commerciële machines te kopen die niet volledig bruikbaar zijn voor hun bedrijfsactiviteiten. Hieruit volgt dat het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken in de praktijk van invloed kan zijn op het op de markt brengen (of de verkoop) van commerciële machines.

Tegelijkertijd is het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken niet bedoeld om de consumenten of het milieu te beschermen, maar wel om overheidstoezicht uit te oefenen op de naleving van de fiscale registratieverplichting. Evenwel zou het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken, kunnen worden gekwalificeerd als een „voorwaarde” voor het gebruik van het betrokken product, of als een nationale maatregel die behoort tot de categorie van de in artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34 bedoelde technische voorschriften. Of een nationale maatregel tot de ene dan wel de andere categorie van technische voorschriften behoort, hangt af van de reikwijdte van het verbod dat bij deze maatregel wordt uitvaardigd.¹⁰

Uit de rechtspraak van het Hof volgt dat de derde categorie van technische voorschriften als bedoeld in artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34, betreffende in wezen een verbod van het gebruik, veronderstelt dat de betreffende nationale bepalingen duidelijk verder gaan dan een beperking tot bepaalde gebruiksmogelijkheden van het betrokken product en die dus niet enkel restricties opleggen aan het gebruik daarvan.¹¹ De derde categorie, die de vervaardiging, de

⁹ Arresten van het Hof van 19 juli 2012, Fortuna sp. z o.o. e.a./Dyrektor Izby Celnej w Gdyni (gevoegde zaken C-213/11, C-214/11 en C-217/11 [EU:C:2012:495](#), punt 35 en aldaar aangehaalde rechtspraak), en 21 april 2005, Strafzaak tegen ██████████ (C-267/03, [EU:C:2005:246](#), punt 72).

¹⁰ Arrest van het Hof van 13 oktober 2016, Naczelnik Urzedu Celnego I w Ł./G.M. en M.S (C-303/15, [EU:C:2016:771](#), punt 20).

¹¹ Arrest van het Hof van 21 april 2005, Strafzaak tegen ██████████ (C-267/03, [EU:C:2005:246](#), punt 76).

invoer, de verhandeling of het gebruik van een product verbiedt, moet als een vorm van technisch voorschrift worden beschouwd.¹²

Hoewel het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken in de onderhavige zaak geen verbod van het gebruik inhoudt, geeft het op de vanuit het oogpunt van het belastingrecht gereguleerde gebieden, in samenhang met artikel 28.¹, punt 4.¹, van de wet in de praktijk wel aanleiding tot een dergelijk verbod.

- 16 Gelet op het voorgaande kan het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software van de commerciële machines te verstrekken, worden aangemerkt als „technische specificatie”, als „voorwaarde” of als „verbod” in de zin van richtlijn 98/34. De rechtspraak van het Hof biedt geen duidelijk antwoord op de vraag of een dergelijk voorschrift onder de categorie „technisch voorschrift” valt en tot welke categorie technische voorschriften het behoort.

Derhalve moet aan het Hof de vraag worden voorgelegd of artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34 aldus moet worden uitgelegd dat een rechtsregel uit hoofde waarvan een aanbieder van onderhoudsdiensten verplicht is de broncode van geregistreerde software en van een fiscale geheugenmodule aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie te verstrekken, onder het begrip „technische voorschriften” kan vallen, waarvan de ontwerpen aan de Commissie moeten worden meegedeeld overeenkomstig artikel 8, lid 1, van deze richtlijn.

II

Kwalificatie van het voorschrift om de broncode van geregistreerde software te verstrekken als maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking

- 17 Zoals hierboven reeds is vermeld, zijn fabrikanten van commerciële machines volgens de Letse wetgeving verplicht de broncode van de geregistreerde software van die commerciële machines te verstrekken met het oog op de uitvoering van de overeenstemmingsbeoordeling. Indien de broncode niet wordt verstrekt, weigert de conformiteitsbeoordelingsinstantie een verklaring van overeenstemming af te geven, waarop de belastingdienst het besluit neemt de commerciële machines uit te sluiten van de uniforme gegevensbank (het register), aangezien deze machines niet voldoen aan de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen. Het feit dat de commerciële machines niet voldoen aan de technische voorschriften voor elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen, betekent dat zij niet mogen worden gebruikt om transacties te registreren of om contant geld of andere betaalmiddelen te verwerken, wat in de praktijk de distributie van de commerciële machines van verzoekster, SKIDATA GmbH, op het Letse grondgebied bemoeilijkt.

¹² Ibidem, punt 54.

- 18 De artikelen 34 tot en met 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie waarborgen het vrije verkeer van goederen, dat een van de grondbeginselen van de Europese Unie is.

Het Hof heeft geoordeeld dat iedere handelsregeling van de lidstaten die de handel binnen de Unie al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel kan belemmeren, als een maatregel van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen moet worden beschouwd.¹³ De redenering van het Hof werd verder uitgewerkt in het arrest in de zaak Cassis de Dijon, waarin het beginsel werd geformuleerd dat elk product dat in een lidstaat wettig en overeenkomstig de eerlijke en traditionele voorschriften en productieprocessen van dat land wordt vervaardigd en in de handel wordt gebracht, moet worden toegelaten op de markt van elke andere lidstaat.¹⁴

Ook wanneer een maatregel niet tot doel heeft het goederenverkeer tussen de lidstaten te regelen, is het daadwerkelijke of potentiële gevolg voor de intracommunautaire handel beslissend. Volgens dat criterium zijn als maatregelen van gelijke werking aan te merken belemmeringen van het vrije goederenverkeer, die, bij gebreke van harmonisatie van de wettelijke regelingen, voortvloeien uit de toepassing op goederen uit andere lidstaten, waar zij rechtmatig zijn vervaardigd en in de handel gebracht, van voorschriften betreffende de voorwaarden waaraan die goederen moeten voldoen (zoals voorschriften met betrekking tot hun benaming, hun vorm, hun afmetingen, hun gewicht, hun samenstelling, hun aanbiedingsvorm, hun etikettering of hun verpakking), ook indien die voorschriften zonder onderscheid op alle producten van toepassing zijn, wanneer die toepassing niet wordt gerechtvaardigd door een doel van algemeen belang, dat zou moeten voorgaan boven de eisen van het vrije goederenverkeer.¹⁵

In zijn rechtspraak heeft het Hof nationale bepalingen waardoor een product dat in een lidstaat rechtmatig is vervaardigd en in de handel is gebracht, aan bijkomende controles wordt onderworpen, onder voorbehoud echter van de door het gemeenschapsrecht vastgestelde of toegelaten uitzonderingen, als door artikel 34

¹³ Arresten van het Hof van 11 juli 1974, Procureur des Konings/Benoît en Gustave Dassonville (C-8/74, EU:C:1974:82), en 15 november 2005, Commissie/Republiek Oostenrijk (C-320/03, EU:C:2005:684, punten 63-67).

¹⁴ Arrest van het Hof van 20 februari 1979, Rewe-Zentral AG/Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (C-120/78, EU:C:1979:42).

¹⁵ Arresten van het Hof van 20 februari 1979, Rewe-Zentral AG/Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (C-120/78, EU:C:1979:42, punten 6, 14 en 15); 26 juni 1997, Vereinigte Familiapress Zeitungsverlags- und vertriebs GmbH/Heinrich Bauer Verlag (C-368/95, EU:C:1997:325, punt 8), en 11 december 2003, Deutscher Apothekerverband eV/0800 DocMorris NV en ██████████ (C-322/01, EU:C:2003:664, punt 67).

van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verboden maatregelen van gelijke werking aangemerkt.¹⁶

De werkingssfeer van artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie wordt echter beperkt door het arrest van het Hof in de zaak Keck, waarin is vastgesteld dat voornoemd artikel geen betrekking heeft op bepaalde handelsbepalingen indien zij niet discriminerend zijn, dat wil zeggen mits die bepalingen van toepassing zijn op alle marktdeelnemers die op het nationale grondgebied activiteiten ontplooiën, en mits zij zowel rechtens als feitelijk dezelfde invloed hebben op de verhandeling van nationale producten en op die van producten uit andere lidstaten.¹⁷ Wanneer aan die voorwaarden is voldaan, heeft immers de toepassing van dergelijke regelingen op de verkoop van producten uit een andere lidstaat, die aan de door die staat vastgestelde voorschriften voldoen, niet tot gevolg, dat voor die producten de toegang tot de markt wordt verhinderd of meer wordt bemoeilijkt dan voor nationale producten het geval is.¹⁸ Tegelijkertijd worden maatregelen die ook maar een geringe invloed hebben op de markttoegang (*market access*) niet als handelsbepalingen beschouwd.¹⁹ Deze maatregelen vallen niet binnen de werkingssfeer van de Keck-formule en zijn daarom automatisch onontvankelijk.²⁰

Daarnaast is in artikel 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie onderstreept dat maatregelen rechtstreeks van invloed moeten zijn op te beschermen algemene belangen en niet verder mogen gaan dan strikt nodig (evenredigheidsbeginsel). Bovendien heeft het Hof in de zaak Cassis de Dijon erkend dat de lidstaten op grond van dwingende eisen (die onder meer verband houden met de doeltreffendheid van fiscale controles, de bescherming van de volksgezondheid, de eerlijkheid van handelstransacties en de consumentenbescherming) uitzonderingen mogen vaststellen waarop het verbod op maatregelen van gelijke werking niet van toepassing is.

¹⁶ Arresten van het Hof van 22 januari 2002, Canal Satélite Digital SL/Administración General del Estado, in tegenwoordigheid van Distribuidora de Televisión Digital SA (DTS) (C-390/99, EU:C:2002:34, punten 36 en 37), en 8 mei 2003, ATRAL SA/Belgische Staat (C-14/02, EU:C:2003:265, punt 65).

¹⁷ Arrest van het Hof van 24 november 1993, Strafzaken tegen ██████████ ██████████ (gevoegde zaken C-267/91 en C-268/91, EU:C:1993:905, punten 16 en 17).

¹⁸ Arrest van het Hof van 24 november 1993, Strafzaak tegen ██████████ ██████████ (zie arrest in de zaak Keck en Mithouard, eerder aangehaald, punt 17).

¹⁹ Arresten van het Hof van 9 juli 1997, Konsumentombudsmannen (KO) ██████████ (Svenska) Förlag en TV-Shop i Sverige AB (gevoegde zaken C-34/95 – C-36/95, EU:C:1997:344, punt 43), en 10 februari 2009, Commissie/Italiaanse Republiek (C-110/05, EU:C:2009:66, punt 58).

²⁰ Arrest van het Hof van 26 april 2012, Asociación Nacional de Expendedores de Tabaco y Timbre (ANETT)/Administración del Estado (C-456/10, EU:C:2012:241, punten 38-42).

De aangehaalde arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie vormen het kader voor het beginsel van wederzijdse erkenning.

- 19 Het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software van commerciële machines te verstrekken geldt voor alle commerciële machines (of het nu geïmporteerde producten dan wel lokaal vervaardigde producten betreft) en is dus niet discriminerend.²¹ Het voorschrift om de broncode van de geregistreerde software te verstrekken (de broncode maakt als zodanig deel uit van de software van de commerciële machines), behelst geen verbod op de verkoop van commerciële machines op het Letse grondgebied, maar houdt louter in dat op fiscaal gereguleerde gebieden in dit opzicht een overeenstemmingsbeoordelingsprocedure moet worden uitgevoerd, waarbij de broncode van de geregistreerde software van de commerciële machines moet worden verstrekt, en dat die procedure moet worden uitgevoerd ongeacht of deze reeds is uitgevoerd in het land waar de commerciële machines zijn vervaardigd (het dossier bevat geen informatie over de vraag of een dergelijk voorschrift wordt opgelegd in Oostenrijk of in andere landen van de Europese Unie waar verzoekster SKIDATA GmbH de commerciële machines distribueert). Zoals de Letse vereniging van exploitanten van parkeerplaatsen en garages na een evaluatie van de beschikbare „gecertificeerde” commerciële machines heeft erkend, wordt voor het beheer van parkeervoorzieningen momenteel geen van de door wereldwijd erkende fabrikanten vervaardigde geavanceerde technische oplossingen op de Letse markt aangeboden, wat in de praktijk kan worden toegeschreven aan het feit dat deze fabrikanten van commerciële machines de broncode van geregistreerde software niet willen onthullen, aangezien het een onderdeel van de fabrikant van commerciële machines betreft dat wordt beschermd door intellectuele-eigendomsrechten – octrooien (bepaalde softwarecomponenten worden beschermd door octrooien) en auteursrechten – en door handelsgeheimen. Indien de broncode van geregistreerde software van commerciële machines beschikbaar wordt gesteld aan derden, bestaat het risico dat deze voor andere doeleinden wordt gebruikt, bijvoorbeeld om concurrerende producten te creëren of om de software te wijzigen, maar in de Letse rechtsorde is niet geregeld hoe de instellingen die betrokken zijn bij de overeenstemmingsbeoordeling (de aanbieder van onderhoudsdiensten, de conformiteitsbeoordelingsinstantie en, indien nodig, ook de belastingdienst) verder met de verstrekte broncode (inclusief beproeving en opslag) dienen om te gaan opdat de veiligheid van de broncode van de geregistreerde software is gewaarborgd. Dat is ook de reden waarom verzoekster SKIDATA GmbH bezwaar heeft gemaakt tegen het verstrekken van de broncode van de geregistreerde software van de commerciële machines.

Volgens deze rechter maakt deze regeling de invoer van commerciële machines bijgevolg moeilijker en duurder, in die mate dat zij de betrokken marktdeelnemers

²¹ Arrest van het Hof van 16 maart 1977, Commissie/Franse Republiek (C-68/76, [EU:C:1977:48](#), punt 14).

(waaronder verzoekster SKIDATA GmbH) ervan kan weerhouden deze commerciële machines in Letland in de handel te brengen, indien zij niet kunnen worden gebruikt om transacties te registreren of om contant geld of andere betaalmiddelen te verwerken (op monetair en fiscaal gebied). Het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software te verstrekken vormt derhalve geen voorwaarde voor het in de handel brengen in de zin van voornoemde rechtspraak in de zaak Keck en Mithouard en zou als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking kunnen worden beschouwd.

Derhalve moet aan het Hof de vraag worden voorgelegd of artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aldus moet worden uitgelegd dat het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie te verstrekken als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking kan worden beschouwd.

- 20 Indien het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software te verstrekken als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking moet worden beschouwd, moet worden onderzocht of een dergelijke eis, gelet op het beperkende effect op het handelsverkeer tussen lidstaten, kan worden gerechtvaardigd op een van de in artikel 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie genoemde gronden of uit hoofde van een van de dwingende redenen van algemeen belang die zijn erkend in de rechtspraak van het Hof en, zo ja, of een dergelijke beperking geschikt is om het nagestreefde doel te bereiken en niet verder gaat dan wat nodig is om dit doel te verwezenlijken.²²

Het Hof heeft herhaaldelijk erkend dat de doeltreffendheid van de fiscale controles een dergelijke regeling die de fundamentele vrijheden (waaronder het vrije verkeer van goederen) beperkt, kan rechtvaardigen.²³ Zoals blijkt uit de voorbereidende documentatie van het gebruiksdecreet heeft dit decreet tot doel te waarborgen dat belastingen worden betaald, door inmenging in de software of het ontwerp van kassystemen te voorkomen.²⁴ Deze rechter concludeert derhalve dat het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software te verstrekken een legitiem doel heeft, te weten het waarborgen van het fiscale toezicht en de

²² Arresten van het Hof van 19 juni 2003, Commissie/Italiaanse Republiek (C-420/01, EU:C:2003:363, punt 29), en 5 februari 2004, Commissie/Italiaanse Republiek (C-270/02, EU:C:2004:78, punt 21).

²³ Arresten van het Hof van 28 januari 1992, ██████████ Belgische Staat (C-204/90, EU:C:1992:35, punt 18); 15 juni 1997, Futura Participations SA en Singer/Administration des contributions (C-250/95, EU:C:1997:239, punt 31), en 28 oktober 1999, Skatteministeriet/██████████ (C-55/98, EU:C:1999:533, punt 23).

²⁴ Ministru kabineta noteikumu projekta „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) [Eerste effectbeoordelingsverslag van het ontwerpdecreet van de raad van ministers „Regeling van het gebruik van elektronische apparaten en toestellen voor de registratie van belastingen en andere betalingen” (voorbereidende documentatie)]. Beschikbaar op: https://likumi.lv/wwraksti/ANOTACIJAS/TAP/2005/FMANOT_160913_KA_LIETOSAN.2850.DOC.

overeenkomstige inspectiebevoegdheden die voorkomen dat betalingen niet worden geregistreerd of dat belastingen niet worden betaald. Bovendien lijkt het passend om dat doel te bereiken.

Dan rijst echter de vraag of het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software te verstrekken noodzakelijk is om het beoogde doel te bereiken. De belastingdienst heeft uitgelegd dat juist het verstrekken van de broncode en de uitvoerbare code garandeert dat alle informatie wordt ontvangen, aangezien de mogelijkheid bestaat om in de broncode verborgen broncodefuncties op te nemen (in de vorm van een subcompilatie in de uitvoerbare code, wat kan leiden tot het wissen van gegevens), waartoe diverse methoden en technieken worden gebruikt. Tegelijkertijd rijzen er twijfels over de noodzaak van dit voorschrift, aangezien verzoeksters in andere lidstaten van de Europese Unie voor de uitvoering van de overeenstemmingsbeoordelingen een application programming interface (API) voor commerciële machines verstrekt, die de koppeling vormt tussen de informaticatoepassing van SKIDATA GmbH en de software van de conformiteitsbeoordelingsinstanties waarlangs de conformiteitsbeoordelingsinstanties alle nodige betalingsinformatie verkrijgt. Zoals verzoekster heeft uitgelegd, wordt elke versie van de software van de commerciële machines en elke upgrade daarvan zowel automatisch als handmatig gecontroleerd, waarbij onder meer de integriteit van de gegevensbank wordt getoetst, en wordt het systeem ook cyclisch gecontroleerd in overeenstemming met de PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard), hetgeen waarborgt dat de gegevens van de software niet worden gewijzigd. Voorts zij erop gewezen dat verzoekster SKIDATA GmbH ermee had ingestemd het deel van de broncode met betrekking tot de registratie van betalingen en belastingen te verstrekken zodat de overeenstemming van de commerciële machines kon worden beoordeeld, maar dat de conformiteitsbeoordelingsinstantie deze aanpak niet heeft goedgekeurd en heeft verzocht om de volledige broncode van de software van de commerciële machines te verstrekken, hetgeen in de praktijk een verdere beperking van de rechten van verzoekster SKIDATA GmbH inhoudt. In dat verband zij er eveneens op gewezen dat het dossier geen gegevens bevat die twijfel doen ontstaan over mogelijke kwade trouw van verzoeksters of van de aanbieder van onderhoudsdiensten.

Derhalve moet aan het Hof de vraag worden voorgelegd of het voorschrift om de broncode van geregistreeerde software te verstrekken evenredig is met betrekking tot de doeltreffendheid van de fiscale controles.

Dictum

Overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie heeft de [OMISSIS] Administratīvā rajona tiesa

beslist

het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1) Moet artikel 1, punt 11, van richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften aldus worden uitgelegd dat een rechtsregel uit hoofde waarvan een aanbieder van onderhoudsdiensten verplicht is de broncode van geregistreerde software aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie te verstrekken, kan vallen onder het begrip ‚technische voorschriften’, waarvan de ontwerpen aan de Commissie moeten worden meegedeeld overeenkomstig artikel 8, lid 1, van deze richtlijn?

2) Moet artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aldus worden uitgelegd dat de verplichting om de broncode van geregistreerde software aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie te verstrekken als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking kan worden beschouwd?

3) Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord, kan deze maatregel dan worden beschouwd als een evenredig middel om de doeltreffendheid van fiscale controles te verzekeren?”

De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof van Justitie uitspraak heeft gedaan.

Tegen de onderhavige beslissing staat geen rechtsmiddel open.

[OMISSIS]

[ondertekening]